

Par IKP 2022.gada 4.ceturksnī un 2022.gadā

2022.gadā IKP pieauga par 2%, tomēr nenoteiktība un augstās cenas bremzē ekonomiku

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes publicētajiem datiem pagājušā gada 4.ceturksnī IKP salīdzināmās cenās bija par 0,3% lielāks nekā pirms gada. Lai arī gada otrajā pusē ekonomikas pieauguma tempi sabremzējās, kopumā aizvadītajā gadā ekonomika pieauga par 2 procentiem.

Ekonomikas sabremzēšanās galvenie iemesli ir lielā nenoteiktība pašreizējā ģeopolitiskajā situācijā, kas ietekmē izejmateriālu piegāžu ķēdes, un strauji pieaugušās enerģijas un pārtikas cenas.

Cenu pieauguma tempi apsteidz algu kāpumu, kas negatīvi ietekmē iedzīvotāju pirktspēju. Tomēr Covid-19 ierobežojumu bāzes efekta un situācijas uzlabošanās darba tirgū dēļ majsaimniecību patēriņa dinamika 2022.gadā saglabājās pozitīva. 4.ceturksnī privātais patēriņš bija par 6,3% lielāks nekā pirms gada, bet kopumā 2022.gadā tas pieauga par 8,1 procentu.

Par spīti lielajai nenoteiktībai, pagājušajā gadā mērens pieaugums saglabājās investīcijās. 2022. gada 4.ceturksnī investīcijas palielinājās par 0,2% salīdzinājumā ar 2021.gada 4.ceturksni. Kopumā 2022.gadā ieguldījumi bruto pamatkapitāla veidošanā pieauga par 0,7%. Mājokļos, ēkās un būvēs investīcijas saruka par 11%. Tajā pašā laikā ieguldījumi mašīnās un iekārtās palielinājās par 9% un intelektuālā īpašuma produktos – par 21,2 procentiem.

Preču un pakalpojumu eksporta apjomi 4.ceturksnī bija par 2,9% lielāki nekā 2021.gada 4.ceturksnī un kopumā 2022.gadā tie pieauga par 9,1%. Ņemot vērā Covid-19 pandēmijas ierobežojumu atcelšanu, strauji atkopjas pakalpojumu eksports, kas 2022.gadā bija par 20% lielāks nekā pirms gada. Aizvadītajā gadā strauji auga transporta pakalpojumu, datorpakalpojumu un citas saimnieciskās darbības pakalpojumu eksports. Preču eksports pagājušajā gadā pieauga par 5,6%. Galvenās eksporta preces bija koks un koka izstrādājumi, elektroierīces un elektroiekārtas. Straujākos tempos nekā eksports 2022. gadā palielinājās importa apjomi (par 11,6%) un eksporta-importa saldo faktiskajās cenās bija -5,6% no IKP.

Nozaru griezumā kopējā pievienotā vērtība 2022.gadā palielinājās par 2,7%. Strauji pieauguma tempi saglabājas nozarēs, kuras vismagāk skāra Covid-19 ierobežojumi. Pagājušā gada 4.ceturksnī izmitināšanas un ēdināšanas nozare gada griezumā pieauga par 60%, mākslas izklaides un atpūtas nozare – par 23,3% un komercpakalpojumi – par 13%. Šajās nozarēs arī gadā kopumā izaugsmes tempi sasniedza divciparu skaitli. Stabils kāpums 2022.gadā bija IKT nozarē – 4.ceturksnī pieaugums par 15,5% un kopumā 2022.gadā – par 14%. 2022.gads ir bijis sekmīgs arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarei (kāpums par 7%). Neraugoties uz izmaksu pieaugumu, traucējumiem piegāžu ķēdēs un lielo nenoteiktību, pozitīva izaugsme 2022.gadā saglabājās apstrādes rūpniecībā (+2,7%). Kokapstrādē un pārtikas rūpniecībā izlaides apjomi nedaudz atpalika no 2021.gada līmeņa. Tajā pašā laikā pozitīvas tendences bija elektrisko iekārtu, nemetālisko minerālu, mēbeļu, metālizstrādājumu ražošanas nozarēs. Atsevišķās nozarēs aizvadītajā gadā ražošanas un pakalpojumu apjomi saruka. Straujā cenu kāpuma un patēriņa samazinājuma dēļ samazinājums bija elektroenerģijas, gāzes apgādes un siltumapgādes nozarē (par 14,3%). Straujo izmaksu pieauguma dēļ turpinās kritums būvniecības nozarē (par 11,3% salīdzinājumā ar 2021.gadu). ES noteikto sankciju rezultātā ir sarucis preču apgrozījums ar Krievijas un Baltkrievijas tirgiem, kā rezultātā vairumtirdzniecības nozare 2022.gadā saruka par 18,3 procentiem.

Nenoteiktība un augstās cenas turpina ietekmēt gan uzņēmumu, gan patērētāju konjunktūru un līdz ar to arī ekonomikas attīstības rādītājus. Visticamāk gada pirmajā pusē būs vērojami ļoti mēreni ekonomikas izaugsmes tempi. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2023.gadā IKP saglabāsies tuvu 2022.gada apjomiem, ja esošajā ģeopolitiskajā situācijā nenotiek būtiska pasliktināšanās.

